

UZIMAJ SVE ŠTO TE SMIRUJE

IVICA PRTENJAČA

SADRŽAJ

SIGURNIJE MJESTO	1
<i>Led je na svemu</i>	2
<i>Srušen sam</i>	3
<i>Držim se svoje nevidljivosti</i>	4
<i>Još jučer je plavi krevet bio Perzija</i>	5
<i>U meni žive maleni boksači</i>	6
<i>Prošla je godina dana od naše nesreće</i>	7
<i>Svoje srce držim u noći kao kocku čokolade na krvavom dlanu</i>	8
<i>Što činim?</i>	9
<i>Ujutro navučem tvoju crnu majicu</i>	10
<i>Jesti samo jabuke</i>	11
<i>Često razgovaramo o tome</i>	12
 PJESME IZ DRŽIĆEVE	 13
<i>Čišćenje podruma</i>	14
<i>Kišobran</i>	15
<i>Antena</i>	16
<i>Susjedi</i>	18
<i>Šetnja</i>	20

Dunavski valovi	21
Petak, radio	23
Pas	25
Auto	26
Sudbina	28
Slika	30
35	32
Mamuti	34
Posjeta	36
Prizor	38
Jutarnja pjesma	40
Popodne s knjigom	42
UZIMAJ SVE ŠTO TE SMIRUJE	44
Uzimaj sve što te smiruje	45
Ti stalno odlaziš, Ivice	47
Neki ljudi	49
Živim po oku	51
Ljeto provodim s djevojkom	53
Cipele koje sam donio na nogama	55

O autoru	57
Impresum	58

SIGURNIJE MJESTO

* * *

Led je na svemu. Samo užareno srce pada kroz oblake, kroz neboderske šupljine u donju osamu. Prozirno je, a ništa ne vidim. Govorim da je led na svemu što hoće dodirivati moje srce, na tvojim rukama, koje, napokon, stoje tako nezaigrane. Pad u donju osamu. U mjesto na kojem leži zvijezda pod morem. Ti ustaješ i prelaziš preko sobe, kaplje krv sa sekunda koje prolaze, koje se zabijaju u ograđeni dio mojih usnica na mjesto izgovaranja smrti, na mjestu u koje se uguravaju silikoni za posljednji veliki felacio koji si ti nazvala „samo felacio“, samo jutro ratoborno i slano, prije toga si me zavezala za krevet i šaptala. Piši, piši. Piši mi jer odlazim. U snu su neki ljudi nosili bijele najlonske vrećice pune živih zmija. Zmije su pjevale jednoglasno i mogle stajati uspravno, između njih šibao je vjetar. To je na kraju zvuk moga plača, to je slika moga tijela. Povlačim se zajedno s vodom, zajedno s oblacima, mada mjesto mog nestanka ne osigurava nikakvo sjećanje, ništa. Ako srce izdrži to može biti samo ova rečenica, ali ona, kao ni jučerašnje disanje, nema više svog vremena.

* * *

Srušen sam, sad me vuku kroz zelenu šumu do pilane, bit ću jednoga dana stol sa kojeg ćeš jesti, kadar u kojem ćeš se bezazleno umivati, jer, kažem ti, uskoro nećeš moći pronaći suze. To me ovako bespomoćnog ipak ohrabruje. Blato je na mojim bedrima, krv na laktovima, pokidano lišće, tužna zastava. Krv curi sporo, ja se ne opirem, srce udara ritam popodnevnih bilješke, usputnog pogleda, moj život više o tome ne ovisi. Lijepi promatrači, vrtnja stropova sa žaruljom koja isijava zlatnu šutnju. Ipak, ti u daljini mašeš, i šaka se skuplja, upisuje me u signal, u jednoličan bip. Ta šaka će sa mene dizati hranu, ta šaka će na meni držati vodu i puštati da u plavoj vazi na meni vene cvijeće. Kraj zlatnog revolvera. Sa dva zlatna metka.

* * *

Držim se svoje nevidljivosti. Tako zahvaćam prostor u koji mi je nemoguće oputovati na drugi način. Svoje sam želje ostavio u slici, u imenu, sad sam nevidljiv, to su koraci koji ne remete snijeg. Više nego išta teško mi je u to povjerovati. Modrice našeg trodnevnog susreta mijenjaju boju. Tako se, izgleda mijenja i život. Sustižu me kitovi na kraju valova, pijesak mi ulazi u oči, pjevaju ribari, kupaci se tapšu po ramenima. Vrijeme, rekordi, ganutljive slike stvarnosti. S glavom u akvariju gledam na štopericu. To je za sad manje od minute. Nakon što mi se stoljećima priviđaju tvoje oči, čekam da dođeš, da me povučeš za kosu, da udahnem. To je za sad manje od minute. Taj ću, kad ti kažem, osjećaj razmazati na cijeli svoj život, kad ti kažem, držim se svoje nevidljivosti, samo je tako moguće živjeti.

* * *

Još jučer je plavi krevet bio Perzija. Nježno čvoranje tijela, jedna izletnica hrani nas grožđem, najsitnijim, najslađim bobicama. Pod jezikom izmišljamo nove, sve novije oblake, te mrlje od usana, s tijela očistit ćemo opet samo usnama. Šapat ulazi u tetive, napinje ih i od te struje svijetli noć, jutro će pak preskočiti brončanog konja, smrznutog dolje na parkiralištu. Još jučer je plavi krevet bio Perzija. Sad odlučujemo tko će koga umotati u plahtu i gurnuti niz solju nagriženu dasku. U valove. I tko će ostati da spusti zastavu sam i sam umre od skorbuta. Svejedno je to. Perje gori na suncu. Vjetar donosi oblak prašine i čuje se samo tvoj glas. Ti spuštaš zastavu i umireš od skorbuta. To je sad jasno.

* * *

U meni žive maleni boksači. Maleni, polomljenih nosova, kojima ruke u teškim rukavicama padaju na uske bokove, u meni oni žive. Poslije, na izlasku iz svlačionice, iz stražnjih džepova vade plastične češljeve i svu kosu povlače natrag, na zatiljak, među slova i strah. Pričaju kako su bili u meni.

Ja tada prisluškujem, krajnji voajer, moje se ime ne izgovara, napinjem kožu, preko slane kaplje, preko mora i suze, osluškujem sve. Putujem zajedno s drugim raspuklinama u slijepe čekaonice, među tračnice, u visoku travu, u bivše. I vodim tebe sa sobom, zamotan u mrak, mjesec u mrežici puštamo da gori, mijenjamo krv za fotokopije, fotokopije za prolaskе, prolaskе za tuđe stihove, dogodi se i zaborav, dogodi se kupanje u mlijeku i svejedno. Bit ćeš mi ljubavnik, eto to ti govorim. I kretnje ću ti obući u mahovinu. I po tebi tražiti sjever, urediti proljetni grob, dok je još sunce, u sumrak, i dok maleni boksači malaksaju, ja im odnosim krv, u nebo, u gornje bunare, taj mokri nokaut.

* * *

Prošla je godina dana od naše nesreće. I dok pijemo čaj, na balkonu i šutimo, ja uporno gledam u šav na tvojoj nozi. Šav od gležnja do kuka, i kako se po njemu kotrljaju riječi koje ne uspijevam izgovoriti. Vozili smo se po sjevernim predjelima naših očiju i otklizali na ledu. Vrućina motora koji je izletio iz lima za trenutak je otopila i zaprljala snijeg u koji je pala. A onda se sve stisnulo, sve se smrznulo i riječi su postale radio valovi koji putuju svemirom, na sigurnoj udaljenosti od naše ljubavi. Jedino tako uspijevamo reći da je sve u redu. Često te pogledavam ali ti ne uzvraćaš, znam da još uvijek letiš, i misliš kako smo se, prije nesreće samo rastuživali, toliko je bio lijep taj život. Sad samo stojimo. Svijet se vozi oko nas brzinom koju možemo odrediti sami, ako poželimo. Ako ne, puštamo ga da stoji. Da ništa ne želi. Kao što niti mi ništa ne želimo. Osim da sve prsne, pa da se po tim šavovima popnemo u stalni razgovor, na neko sigurnije mjesto.

* * *

Svoje srce držim u noći kao kocku čokolade na krvavom dlanu. Ali dlan se zagrijava i krv napokon obitava u elipsi, kruži, dotiče planete koje sam sanjao.

Sam sâm. Moram li ti to jasnije reći. Prolazak kraj lokvice u kojoj je netko slomio noćni neboder, miris iz pekare, studenti, jeftino vino po džepovima i smijeh. Na granici grča, nešto što pristaje na mene u ovom trenutku mogu nazvati svojim životom. I mogu to reći tri puta da bi mi se učinilo ozbiljnije, da se čujem kako odjekujem dok padam niz plavu padinu.

I kako se pokušavam srediti unutar mišića koje posjedujem, u tom jakom tijelu koje se otapa, na krvavom dlanu.

Još jednom, još jednom prođi kroz mladu paučinu, odvezi krug po mojoj zjenici, ali tiho.

Uspavaj me. A onda mi odrubi glavu.

* * *

Što činim? Lovim rubove sjena u rečenicama, kraj najljepše mrlje na pločniku, tvog profila, dočekujem taxi, iz njega jutro izvlači bivše, kao šarene marame, u strašnoj količini. Uredan sam, to je već stanje koje nešto obećava. To već samo po sebi uzbuđuje! Ili je toliko jasno da više ništa ne mogu izdržati, da slušam tu slučajnu stanicu na radiju, da sjedim na skaju koji škripi i da sviće. Sanjam samo lijepe snove, kako se zapalio telefon i kako se nekakva ploča u njemu odvojila, taktilnost smrti, smrad plastike koja gori, dok pogledavam na sat. Deset minuta za bilo kakvu odluku, ali to je ionako previše, ne odlučujem ništa, odvozi me čovjek koji će potom na pecanje, on ostaje u ovom, ja se tek trebam izvući. Udaljenost od točke za koju se držim osigurava veću kružnicu, dublji, mekaniji krug. Ako se mogu prisjetiti neke od lekcija, ipak nije tako. Puštam mišiće da trepere, da sve drhti, taj grad miriše po boksačkoj gumi u ustima, to je to, pomislim. Ostajem zauvijek u prvoj rundi, u najnovijim rukavicama, još blag, dok još izgleda da je moglo biti ljubavi.

* * *

Ujutro navučem tvoju crnu majicu, skinem je, uđem u tvoju jaknu, malo se vrtim pred tobom, skinem je i kažem idi sad, i ti ideš. Što ostaje na koži, okrenutoj prema unutra, izvrnutoj u prošlo, zadisano, i mrtvo kao medvjedić od pliša na konopcu za sušenje? Nisi me nikad vidio kako još stojim iza vrata i čekam da tvoji koraci na stubištu napokon zamuknu, da se za tobom zatvori zamućeno staklo, kako se pridržavam, i kako je plodno to ništa s kojim ostajem na okupu.

Dugačko pismo, tu veliku sobu, isprepadani krevet i jedan češalj stalno razmještam. Žena sam i sklona kalendarima, danima koji mekšaju oštrice, koji će me usporiti, posjesti kraj prozora u tvoj dolazak, u tiho jutro koje se, čudom, zatamnjuje.

I tijelo tada skuplja sve taloge ljubavi, gleda u onaj češalj, pa u ruku koja ga prinosi, to može biti samo igra, samo igra, ali nije.

* * *

Jesti samo jabuke, jabuke cijelu nedjelju, sanjati se, odlaziti u kišu, u istočno. Vlakom u ponoć i petnaest, zašiven u hladnu neonku, nešto je jako živo u svemu tome. I što s tim vlakom koji se valja kroz ravno, kroz tamno, s redom žutih svjetala u daljini, što s ugrizom jabuke koji nije početak rata, koji to neće ni biti, što sa svježinom koju ti donosim? Kako će ona u niski naoblaku, do tvoga stana kad se već raspala, na početku putovanja, zajedno sa mnom, dok se vrpolti, dok odlučuje, preneražena ljepotom, uvijek ljepotom.

Ako se samo malo pomaknem, poletjet ću, ako otvorim, na trenutak oči, u njih će upasti čitav zlovoljni ponoćni vlak, i neću moći dalje, u kišu, u istočno. Hoću ti reći da žmirim dok putujem, ni čovjek, ni oko, malo suhoga na usni, tako osjećam kasno proljeće, malo smrada od kočnica, tako ne osjećam ništa.

* * *

Često razgovaramo o tome kako bismo to trebali prestati činiti, prestati razgovarati. Noć nas odlijeva u ledene kocke, u anonimno se topimo, nekad, netko će nas otpiti, kako i treba, uostalom. I potežemo najgore snove, ja onaj o zmijama, ti o smrti djeteta, šutimo, sišli smo na zemlju i sad palimo svoja krila i padobrane. Brišemo znakove, s trbuha lagano kamenje, u plahti su zvijezde i nemoguće, moje udaljeno tijelo u izdahnutom nikad, pa promjena vremena, nešto ponovno nađeno i blago jutro, zagri me, pusti me. San je pjega, govorim ti, zalutali smo.

PJESME IZ DRŽICEVE

ČIŠĆENJE PODRUMA

Velike komade lijevo, smeće u sredinu
te sitnice i
stare fotografije
bivših stanara desno.
Preko svega je zrak, opna od moje kože
presvučena svečanost.
Teško je bacati stvari
osobito ako su ležale
nekoliko stoljeća
pod tobom u zemlji.
Čišćenje boli,
najteže je ipak s razglednicama,
gdje sve nisam bio,
i kako mi je život prošao,
a da mi je malo tko išta napisao.
No ipak,
u tom izlasku na svjetlo,
s punim rukama, s paučinom na očima,
ima neke slobode, odvezao se konj,
taj veseli konj prostora
i sad skače po podrumu.
Ja se vraćam, iznosim stoljeća i
povećavam livadu i konja.
Kad se sve završi,
ugasim žuto svjetlo žarulje,
ugasim sebe, miran sam, kao
savršeno sklopljena
maketa neke letjelice.
Osjećam se prirodnije
s malo svog prostora
i ispod zemlje.

KIŠOBRAN

Gdje s njim?

Ako se sad ovako mokar

naglo otvori u stanu,

bacit će kapljice i na ogledalo u

hodniku i na tog smiješnog čovjeka koji se

uporno ne snalazi

kad se zajedno s njim

provuče i nešto neba koje svakako

ovdje ne pripada.

U kadu?

U nekakvu kantu? Ili gdje?

Odlučujem da će se nebo ovaj put

ipak iscijediti u moju kadu,

volio bih da mi to

postane

navika.

Umoran sam od svih tih načina

na koje me običnost

plaši.

Znam da bih trebao pustiti tijelo, ruku,

da to učini sama,

da sama baci nebo u kadu,

ali što tijelo zna o nebu

i to mokrom,

ne prestaje me zbunjivati

želja da nebu bude

lijepo u mom stanu.

ANTENA

Popeo sam se na krov
svoje zgrade, osjećao sam se
kao što se osjećaju uzgajivači
golubova
u američkim filmovima
sedamdesetih,
i doista bilo je perja i smeća,
nešto od božje blizine,
tu
među antenama.
Već danima dolje, u stanu,
s ekrana bježi
slika, glasovi se miješaju,
zato me evo na krovu,
s antenom u ruci,
odlučan da sve popravim,
da pronađem mjesto s
kojeg stižu toplije večeri, plavi
televizijski prekrivači,
podnošljiva povijest,
podnošljive zablude.
Ali tko je u stanu, tko će sve
to provjeriti?
Držao sam antenu
na krovu zgrade u Držićevoj,
ne znajući što činim,
hodao sam lijevo i desno,
slutio valove,
što se događalo dolje,
nisam mogao znati.
Kakva situacija,
pomislio sam,

u trenu sam odlučio kupiti
kućnu antenu, živjeti u
manjem rasponu, imati uvide u
posljedice svojih odluka,
činiti što god hoću, nadzirati
sve što će izići i
sve što će doći
u krletku.

Ostao sam još nekoliko sati potom,
sjedeći na krovu s antenom u krilu,
automobili su prolazili po Držićevoj,
Sava je tekla
u duboku istočnu noć,
čudna mi je mekoća naplavila
zglobove.

Moja me je odlučnost,
srećom,
napuštala.

Srećom, kažem,
a tada ustanem
i ispalim se na Mjesec.

SUSJEDI

Odnedavno
smeće bacamo na četiri mjesta,
papir, plastika, staklo i ostalo.
Svi moji susjedi čine tako,
znam jer imam dobar pogled na kontejnere
i puno vremena.
Ja si uzimam i neka prava koja se
njima ne sviđaju,
pa tako bacam stari kruh golubovima,
koru banane mravima,
ogrizak jabuke pticama
na travnjak pred zgradom.
Zato me ne vole i zato sa mnom ne
razgovaraju.
Smeta ih što ja mislim da
sam u boljem dosluhu s
prirodom i da sam u ovom slučaju
ja sebi sâm sašio kaput,
a da su oni tek
građanska
konfekcija.
I da je ovo western ja bih
bio vrač u plemenu,
a oni nadničari na polju
nekog bijelca.
Smeta ih što idem tako daleko
da si uzimam
pravo zamišljati
da će baš na mene,
u slučaju
katastrofe,
sletjeti žuti leptiri,

kao na Klausa Kinskog
u jednom filmu,
smeta ih
i jer misle da
ću se tada smijati
i da će to biti
posljednji kadar
prije odjave.

ŠETNJA

Cijelo se popodne
utrkujem sa svojom šetnjom.
Što bi to moje srce htjelo
i ne bi?
Snijeg se raspada na suncu,
led pluta po smeđoj rijeci,
oko mene je mnogo ljudi
koji trče, hodaju, sav je vjetar u
psećem krznu,
jedna mu djevojka baca grudu.
Mene su za tren ogrijali
tamno
crveno
lakirani
nokti
u toj grudi.
Tako se lako leti, ali
se teško hoda po meku
snijegu
osobito, kad ovako
kao ja sad,
ne vidiš prema tome nikakvu želju,
i ne zanosi te svjetlucanje
tog iznimnog popodneva
provedeno
nakon dugo vremena
izvan stana
i
među ljudima.

DUNAVSKI VALOVI

Subota je i
moja susjeda udaje kćer.
Nepoznati i veseli ljudi osvojili su
sve prolaze
do vrata mog stana,
uzeli su sve čime se moja
samoća hranila,
šuštanje sjena,
mirise, slučaj, sve što je
vrijedilo
u ovoj zgradi.
Tako će mi i nju uzeti.
Takav je uglavnom moj stav
o udaji susjedine
kćeri.
Netko pozvoni i u leći se
rastegne poznato lice.
Susjed,
malo kolača,
dunavski valovi,
bake su donijele.
Ne govorim hvala,
zatvaram vrata držeći u ruci
kristalni tanjurić,
glazba na stubištu,
žamor i nekakva
narodna pjesma koja,
siguran sam, mada ne vidim,
tjera mojoj susjedi suze
na oči.
Odnosim valove u sobu,
zimsko sunce lomi se u kristalu,

začuden
ljepotom tog prizora
ponovno mogu osjetiti
strah
užas
smrt
gledam u virove Dunava
kao da netko jako hitro
miješa šalicu loše kave,
a ja sam na mostu i
čekam da se otopi
šećer trena,
da svatovi odu u crkvu,
da djeca pokupe
zgažene bombone na parkiralištu.

PETAK, RADIO

S jasnim planom ulazim
u stan, poslijepodne je, petak je,
neću raditi ništa,
jest ću iz leda,
neću gledati televizor,
isključit ću telefon, mobitel,
slušat ću radio,
možda se tako umirim,
možda se tako oči
prestanu prevrtati.
Mogu razdijeliti smeđe od plavog,
na travnjaku su neke brazde
u koje silovito pada lišće!
Kakva je to ponornica
u mojim grudima
pomislim i to mi se dopadne,
ne, ja ne bih mogao u podmornicu,
nastavljam dalje,
imao bih groznu snomoricu, i
prijatelj bi me odnio u
krematorij u
Podgoricu...
Sve to dok sam skidao košulju,
sve to dok sam stajao na hodniku i
pokušavao pobjeći iz
zrcala kao iz sastanka,
kao s loše večere,
dok sam još vjerovao da pristajem
u skoro sve što je bilo očekivano
i imalo veze s ljudima.
Radio,
studenti puštaju glazbu,

nitko nas ne ometa,
možemo se samo naslućivati,
oni tamo u studiju i
ja ovdje u stanu.
Prolaze nam životi
izvan bilo kakva nadanja,
na finoj udaljenosti,
i magla pada u tamu,
a poludjela neonka na kiosku
prekoputa
napokon prestaje
rušiti
ovaj dio ulice.

PAS

Moj pas hoće
jednu
cijelu
čistu
stranicu
za sebe, sve drugo ga,
pretpostavljam, zbunjuje.
Evo sad smo došli s kiše,
isparava se u mom malenom stanu,
što smo to donijeli izvana?
Što?
Samo smo sat, dva hodali uz Savu,
gacali po blatnom nasipu,
a njemu oči sjaje,
meni ključa krv i grče se šake,
što je to?
Gdje sam zagubio koplje?
Sirova i još vruća
jetra neke ptice,
pojeli smo
u šašu i vodi do koljena,
šuljali smo se, a onda jurnuli u
prestravljeno jato,
ja sam bacio koplje,
visoko i oštro,
perje je padalo sporo,
pas je dovršio
poglavlje.
Što smo to donijeli
da nam je sad tako mirno,
kao u kolibi?

AUTO

Volio bih imati taj auto
pred zgradom na parkiralištu
veliki crni japanski
džip,
posuđivati život, kišni mantil i
dobro jutro koje se
u njemu vozi.
Vjerujem svakako
da je to moguće i
ostajem kraj prozora promatrati.
Nedjelja je i
hladan vjetar u Zagrebu,
trebalo bi sjesti i otići negdje,
kako smo to voljeli reći,
u prirodu.
Kad bih imao taj auto,
mogao bih
dublje u šumu, dalje u ravnicu,
sišao bih s puta
na mjestu gdje su lovci ubili jelena
i štapom razmazao krvavu
mrlju po zemlji
Tako bih veselo nagradio tijelo,
prošao bih sporo tim autom
kroz sićušna sela,
netko bi mi mahnulo i meni bi bilo
kao da sam se vratio kući,
kao da sam nekome došao.
Noću bih se dovezao natrag, u grad, i
niz svjetla i semafore otišao
na neko bučno
i ljudima

prepuno mjesto.
Popio bih nekoliko piva i
pohvalio se na šanku
da sam danas vidio mrlju od
jelenje krvi
da je zrak bio pun
lijepe herojske smrti,
ali to nikome, pa ni meni,
više ne bi bilo bitno.
Mogao bih zaspati.
Ništa se nije dogodilo.

SUDBINA

Živim u prizemlju,
iznad mene, moja susjeda,
profesorica hrvatskoga
čita iz taloga kave,
zavrta šalicu, ta kretnja je
toliko precizna,
da u talogu ostaju same
ozbiljne stvari.
Vidim putovanje, voli te,
neizlječivo je, ovo je laguna,
rodit ćeš...
Ja pijem espresso i kad pogledam
uvis vidim da su mi ozbiljno
zakrčeni pogledi u nebo,
moja susjeda čita iz taloga,
i što joj mogu?
Iziđem van,
sjedim pred zgradom,
na klupici, vrtim se,
gledam u njene prozore,
je li moguće da je to samo
pola problema?
Ispod mene, u suterenu,
uselila je mlada obitelj,
žena i njene prijateljice,
također često,
okrenu šalice, čekaju,
a onda opet isto,
ovaj put malo više o razvoju djece,
manje o putovanjima,
manje o nepotrebnim slikama raja.
Kako mi se to dogodilo

da ne mogu ni gore ni dolje,
da mogu samo lijevo i desno,
naprijed i natrag,
i tko će me pronaći u svojoj šalici
kad tako malo izlazim,
tako se malo i predvidljivo krećem.

SLIKA

Sjedim okružen stvarima koje sam
donio s tržnice,
sjedim na krevetu.
Slika luđaka među povrćem,
na niskom ležaju,
daleko od obljetnica, daleko od
rodbine, daleko od kuće
u kojoj sam se rodio i tog zapuštenog
grada u kojem sam volio.
Mrkva je boje sunca, blitva je boje otrova
pa svejedno,
odjednom mi se ne jede,
ništa mi se ne stvara
sa sobom
čekam da mine
bol u prsima,
a da se ne pomaknem.
Osluškujem krvotok,
ali unutra ne mogu,
tramvaji i hrđa u zraku, ja na
krevetu, među povrćem.
Divno,
ali suza nema.
Prije nekoliko minuta netko me je
zvao na mobitel,
dubok ženski glas,
na trenutak se izvio u cvrkut i
tamo ostao.
Ne znam o čemu smo
razgovarali
i zašto smo.
Čini se da smo o pisanju,

takvi me razgovori
najbrže napuste
bez ikakvih tragova.
Najednom, nedostaje mi tijela,
nedostaje mi glasa.
Sjedim na krevetu okružen stvarima,
koje su ubrane i koje su mrtve.
Slika luđaka među povrćem.
Pomislim, dobro zvuči,
i kažem: slika.
cijela soba mi odgovori:
luđaka,
nema nikog tko bi
izgovorio ostatak.
Sjedim na krevetu,
pomalo shvaćam da
dolazi vrijeme svakovrsnih naplata
i da na to nisam spreman.
Ovakav čovjek, vodenjak,
sjedi tamo kao da je umro i
pali televizor.

35

Ne napušta me moj strah za tebe.
U Zagrebu živim u malenu stanu,
više od polovice stana zauzima
telefon,
ostatak kompjutor,
pisma nemaju kamo,
pa se penju u mrlje svjetla,
pod zavjese,
i onda pri prvom vjetru lete i
oštro mi se zabijaju u vrat i
po kosi.
Taj svijet od nas nema
nikakve koristi,
mi sve nosimo natrag,
tamo je sigurno,
ljubav i laku noć,
ljubav i dobar dan.
Dijete na pony biciklu,
tako mršavo dijete,
tankih listova i malo spljoštena nosa.
Ožiljci po koljenima, kasnije glagoljica,
kasnije pisanje, nekoliko
velikih ljudi,
ali svejedno,
ne napušta me strah za tebe
Jasno mi je da ovoga časa
prolaziš kroz krunu od
zraka i da se smiješ,
jasno mi je,
„imaš 35 godina
Ivice, a ne znaš kako
živjeti“.

Ruže za rođendane,
na groblje krizanteme,
mada me taj strah ne napušta,
osjećam kako se umaram,
kako počinjem mucati,
nikad slabiji,
bez ikakve želje da mi bude bolje.

MAMUTI

Ponoć je.
Beznadno se umivam.
Onda sjedim uz prozor,
lijep pogled na utorak noću
u Zagrebu.
Napisao sam popis stvari za sutra,
njih nekoliko,
najvažnije platiti račune.
9. je travnja 2004.
još samo par sekundi.
Ta tišina u kojoj plutam jedino je
što trenutačno posjedujem.
Kratak telefonski razgovor.
Samoća iz sobe ubila bi i grizlija.
U dokumentarnom filmu
nestaju mamuti, nestaju visoka stabla,
toliko toga, vodeni val visok šest
stotina metara
juri preko ravnice, milijuni
leševa ostaju na suncu,
to je
bilo prije trinaest tisuća godina.
Sjajno,
sjajno, veseo sam.
Noć i utorak u Zagrebu
smrde na mamutovu lešinu i na mene
koji buljim u plitko susjedstvo,
na jednu nebitnu cestu,
u noć i u ljude koji prolaze.
Na njima ostavljam nešto
od one vode i
mada se slabo snalazim

u božjim zadacima
čekam da me probude tvoji koraci,
da me trgne jedan jasan miris
iz jasne udaljenosti
od trinaest tisuća godina ili bliže.
Svejedno,
sad više ne mogu
a da se to ne dogodi.
Primičem se prozoru i
u staklo upuhujem sve toplo iz sebe.

POSJETA

Moram otići u Ulicu Mahatme Ghandija
u Gajnice u posjetu
mojoj teti Stani.

Već sam tri godine u blizini
i stalno odgađam.

Jutros dok sam išao na posao
čvrsto sam odlučio.

Kupit ću negdje nekakav
buketić i bombonijeru,
objavio sam nedavno i knjigu pjesama,
ali nju nikako neću uzeti.

Moram otići u Ulicu Mahatme Ghandija
na mjesto gdje su stizale moje božićne
čestitke.

Sve te godine čuda,
malen čovjek koji se smije,
taj Gandhi, oslonjen na štap,
na nevažan komad drveta
na koji se i ja sad oslanjam
pišući pjesmu u koju ti ne bi trebala ući
ali iz koje ne bi trebala niti izići.

Jutros sam čvrsto odlučio
krećem na jogu,
moram izbiti iz sebe taj
višak prostora, tu pljesnivu sobu,
tu nepomičnost kojom sam uzalud trgovao
u nekim susretima i
u nekim ljubavima.

No prije toga moram otići u
Ulicu Mahatme Ghandija,
u posjetu,
već sam to rekao.

Moram taj višak prostora nekako izbiti,
gdje je to drvo i tko su moji
Englezi, možda i njih moram izbiti iz sebe,
i je li joga dovoljna,
i ima li načina...
Najprije tramvaj na stanici.
Zatim jedne krupne tamne oči u kojima
jasno vidim svoj odraz,
svoj strah
svoj poraz
i tek potom ljepotu.

PRIZOR

Bacio sam danas,
na parkiralištu ispred
velikog shopping centra
u smeće tvoje
pismo.

Dao sam si odmah ime Klaus
i patio na njemački način.

Jedna je debela žena vukla
plavokosog sina za ruku.

Kolica su, ispred nje, udarila u
blatobran mog auta.

Oprostite i pljuska.

Sin plače, oca nema u blizini.

Na podnevnom nebu jasno vidim
mjesec,

kockicu leda na dnu čaše s
votkom,

poslije tisuću piva, nešto mi pritišće srce.

Volio bih da je u pitanju
nebo

na kojem sjedi Bog,

volio bih da je u pitanju žudnja

za strukom jedne prolaznice,

volio bih da je ozljeda od

udarca u riječno stijenje

kad su me u jednom snu

bacili niz Nijagaru.

Volio bih da je strah od smrti,

da je nebo,

na kojem sjedi Bog i

prezire me.

Ali ništa.

Po iscrtanoj stazi
guram kolica s mineralnom
vodom i papirnatim maramicama,
nekakvo vakuumirano meso,
alumijska folija i
durex classic.
Odlazim gdje i svi i sve ispravno činim,
parkiram kolica, predano slažem stvari u
vrećice i prtljažnik, palim auto,
palim radio i odlazim.
Uskoro sve zaboravljam,
sjedim i gledam svoj odraz u jednom izlogu.
Moglo bi se reći da imam sve
što mi je potrebno i da sam stabilan,
da provodim lijepo vrijeme i
da se neću ni pomaknuti.

JUTARNJA PJESMA

Zaspao sam, a po meni se
valjao mjesec,
zvijezde su me kidale u krpice svile,
sanjao sam hod po šumi,
jednu bijelu ruku,
koja me vodi.
Teško je bilo
ujutro ustati, uvijek oko osam,
u stanu iznad mene, netko tuče
meso,
svaki dan isto.
Primjećujem previše stvari i
ne mogu se opustiti.
Tratim život,
da,
tako je.
U snu iz kojeg ne želim izići
još su me u toj šumi slijedile oči
pune sljepila,
ipak sam to volio.
Bilo je vlažno i hladno,
ali samo pred jutro,
u samu zoru
dok se dizalo sunce.
Između bijega i straha
nemam što birati,
nešto me potapa
i drži u sebi.
Po svoj prilici to će trajati.
A onda ću začuti zvuk vrata
koja se otvaraju i zrak koji
pada u sobu sleđene tišine,

zrak koji smo nekad punili riječima.
I to će biti sve.

POPODNE S KNJIGOM

Cijelo popodne čitam.
Strah me je
kako bih mogao završiti.
Na radiju, nevjerojatno,
glumac čita
nečiji esej o slobodi.
Stišćem se na svom rubu,
sâm sam i mogu što mi se prohtije.
Doista ne moram ležati poput olupine i
čitati o tome
kako je jak vjetar bacio
sve plastično cvijeće s
nečijeg groba,
doista ne moram slušati,
o tom prolaznom osjećaju,
o ekstazi koju netko osjeća dok je još jutro i
dok se u katar nisu ugurali i
ostali ljudi iz tog šupljeg eseja
o slobodi.
Glumac, i njegove podle pauze,
također su suvišni.
Sâm sam, ponavljam i mogu
što hoću.
Ali tijelo se ne pomiče
i misao ne ide nigdje,
ne dalje od prezira,
ne dalje od umora
samim sobom i svojim strahom
kako će sve sigurno
loše završiti.
Onaj vjetar sa grobova,
ono plastično cvijeće, jedan hladan pogled

s hladna kamena,
onaj jadni esej o slobodi i onaj glumac,
ne mogu bolje.

Cijelo popodne čitam,
ako me netko nazove reći ću
da radim i
da sam dobro.

UZIMAJ SVE ŠTO TE SMIRUJE

UZIMAJ SVE ŠTO TE SMIRUJE

Uzimaj sve što te smiruje
grad je hladan i noći ti više ne postoje,
noći nema.

Idi tamo gdje te ne vide.

Jutros, dok su svi spavali,
otišao si autom do rijeke,
do obližnje rijeke gdje pecaju
invalidi domovinskog rata,
ostao si sjediti,
nogu izbačenih kroz prozor,
šuljalo se nevrijeme,
uzimaj sve,
sve što te smiruje.

Čekao si da se po vama preveze,
bez patnje,
proljetni vjetar i da
zaškripe najloni udica,
kotači na kolicima,
da te obuzme sunce u
vožnji do Amerike.

Uzimaj sve.

Oni puše,
dovoljno sam daleko da ne plašim
njihove ribe,
dovoljno sam daleko i
mogu izmisliti bilo koje mjesto,
ali sve čekam,
da se nešto trzne
dolje,
na metar mulja,
da nas snažno povuče i
da se napnu najloni na suncu i

tetive na šakama.
Uzimaj sve što te smiruje.
I dok gledaš pod kojim kutom
svjetlo silazi niz
udice ravno u
mutnu vodu i dok opažaš od čega si
sve načinjen,
čini ti se da ćeš se razboljeti,
na povratku u grad,
u bilo kojem kretanju
ili mirovanju.
Uzimaj sve,
sve što te smiruje,
svakog smo jutra ovdje,
govori,
dok jednom rukom
zaokreće kolica na blatnom putu
i otkriva tetoviranog zmaja
na ramenu.

TI STALNO ODLAZIŠ, IVICE

Ti stalno odlaziš, Ivice,
i tvoje su oči
oči koje su otišle i ruke su ti
ruke utopljenika na
površini oceana,
ruke za koje je prekasno.
San u sebi želi
graditi kuću,
stakleni krov na mjesecini,
ti stalno odlaziš, nalazim te u buđenju,
ali već u daljini,
već na izmaku.
Jednom smo, na autocesti,
stali uz ogradu, promatrati jastreba,
izišli smo, tiho, gledati pticu
kako čisti kljun na čeličnoj
ogradi,
ali ti si već bio negdje,
jastreb je uzletio mašući
snažno krilima,
a da nisi ni primijetio.
Ti stalno odlaziš, Ivice,
I mada si mi na debljinu usana od
usana
i mogu te lako
obujmiti rukama
ti si otišao
tvoje su oči takve,
i ruke su ti mrtve ruke
utopljenika,
ruke za koje je prekasno,
koje se ne pomiču,

koje samo plutaju na površini oceana.

NEKI LJUDI

Neki ljudi
ulaze u crkvu da se nagledaju
božje visine,
ljepote raja u šarenim
stakalcima na prozorima.
Sunca što pada jutarnjim kutom
na Isusovu usnu na križu.
Lijep je on i velik,
i ako bih imala sina,
i ako bi mi se posrećilo da imam
sina
sa sličnom bojom očiju,
bila bih sretna,
ali sad ću izići da zapalim.
Dugo je, i daleko je.
Ja izbjegavam ljude u
crkvama,
jedino kad dolazim,
neka su gluha vremena
izvan navika i tada sjednem
negdje u sredinu i stalno mislim
na Harveya Keitela u onom filmu
kad je kao loš policajac,
podmitljiv i drogiran,
odsutan i spreman dignuti
ruku na sebe,
isto ovako sjedio.
Što se još dobra može dogoditi,
za to bi nam trebalo čudo.
Gledam na ispovjedaonicu,
na ugašene svijeće
i na ljiljane u

ruci Svetog Ante,
na sjajne cijevi orgulja i na
pravilne zvijezde na stropu.
Pa se onda vratim na Harveyive oči,
oči pijanca i narkomana,
oči pune suhих i prezrивih suza,
oči prestrašenog pustinskog miša
i varalice.
Oči koje bih volio imati,
dok tako sjedim u crkvi i
pokušavam se svidjeti
Djevici Mariji.

ŽIVIM PO OKU

Živim po oku

srce je zasad

spašeno.

Otkrivaju se mnoge pukotine,

u nekima krv se vratila u vino,

svjetlo se vratilo

u snijeg

na televiziji,

otkrivam mnoge mogućnosti,

ali ništa ne uzimam za svoje.

Sjedim u dnu svijeta jer on je

terasa uz koju prolaze ljudi,

u tom svijetu pijem pivo i

pokušavam ne smetati

majkama koje doje,

muškarcima koji mi protrčavaju

između nogu u nekom od ratova ili

sličnog.

Živim po oku,

na to me podsjeća taj

neprirodan mir kad nedostaju dodiri

i kad se srce kupa u samome sebi,

sve se malo dalje rasprskava i postoji,

ali ja sjedim u dnu svijeta i gledam,

i ne bih se mijenjao za

ništa što boli.

Kako sam dospio ovamo i čime sam

sve to platio ne mogu reći,

tek prečesto,

ali doista prečesto,

vidim onaj poznati žilet na tamnoj podlozi,

nešto i prema tom oku dolazi

i ne može biti dobro.
Ostat ću još taj trenutak
da sve proživim,
ako bude i krvi po obrazu,
nije važno,
samo ne pokapati terasu,
i tu čašu iz koje će piti
jedno od djece.

LJETO PROVODIM S DJEVOJKOM

Ljeto provodim s djevojkom
koja roni i roneći skuplja
Petrove uši.
Onda ih zatakne
za masku za ronjenje
ogrebu je,
kasnije ima krvi u kosi,
sunce tamo i bik u koridi,
ljeto provodim s takvom djevojkom.
Moj se strah spušta niz njeno tijelo
kao velika i otrovna suza,
ona se izvine i strese ruke
u blagost podneva,
neka nas ovdje,
neka nas pod stablima,
zemlja se ionako presporo okreće.
Ljeto provodim s djevojkom koja pije
bijelu kavu u sumrak
dok se ja razdvajam
od sebe, teško,
kao listovi indigo papira,
sjeća li se itko tih listova,
mene zaprema vrijeme koje je prošlo i
puno nemušte
budućnosti, ali sad
ja provodim ljeto,
ljeto s djevojkom koja roni
tako skladno
da se dopada ribama.
Svuda je okolo pustinja,
svuda su okolo suhe usnice,
vidi kako pada sve

bez oslonca,
kako pada sve nepridržno,
i moja ruka pada, gdje, nego u
u svoje sljepilo.
Ljeto provodim s djevojkom
to mnogo govori o meni,
stalno smo zajedno i stalno negdje
idemo,
odajemo sve dojmove.
Pa i onaj
o sreći.

CIPELE KOJE SAM DONIO NA NOGAMA

Cipele koje sam donio na nogama
škripe po parketu
dok odlažem olovku
i jaknu kojom sam pisao po jutru.
U meni je težina i ja sjedam,
pa legnem na krevet.
Na kraju svijeta su moje nove cipele.
Sjaje nedaleko od očiju, nešto se dogodilo i
nešto smo postigli,
ovo će popodne proći bez
misli o nesreći.
Gospođa u trgovini ima kćerku na
elektrotehnici,
čekala je da isprobam lijevu, pa desnu,
subota ujutro, grad prepunjen ljudima,
nešto među svima nama,
nešto tako obično i postojano.
Ali kad sam
ušao u kuću i zatvorio vrata,
neki su ljudi iz tog mnoštva narasli.
Najprije ja sâm,
ali sam se brzo smanjio,
zatim prva susjeda koja je tresla tepihe,
pa onda
gospođa prodavačica
i njene plave oči
izgubljene u moru štavljene kože,
ali najviše
kćerka na elektrotehnici,
mjesto
oko kojeg obilazi
čak i sreća radi novih cipela,

čak i sreća radi jasne
granice svijeta.

Ivica Prtenjača

Rođen 1969. u Rijeci, gdje je studirao kroatistiku na Pedagoškom fakultetu. Radi od svoje petnaeste godine kao čitač vodomjera, naplatničar plina, dostavljač sladoleda, skladištar, građevinski radnik, galerist, serviser vatrogasnih aparata, trgovac, knjižar, voditelj marketinga, glasnogovornik. Živi i radi u Zagrebu.

Piše poeziju, prozu, dramske tekstove, novinske kolumne, a često vodi i književne festivale, promocije i književne sajmove. Pojedine pjesme, ciklusi ili knjige prevedeni su mu na dvadesetak jezika. Sudjelovao na dvadestak europskih poetskih festivala i susreta kao pozvani hrvatski predstavnik. Uvršten u više antologija, izbora, pregleda i povijesti hrvatske književnosti. Predsjednik je odbora Goranova proljeća. Na Trećem programu Hrvatskog radija vodi i autorski potpisuje emisije Moj izbor i Jutro na Trećem.

Objavio: *Pisanje oslobađa* (poezija, 1999); *Yves* (poezija, 2001); *Nitko ne govori hrvatski* (s Brankom Čegecom i Miroslavom Mićanovićem; izbor iz poezije, dvojezično hrvatsko/francusko izdanje; 2002); *Uzimaj sve što te smiruje* (poezija, 2006); *Dobro je, lijepo je* (roman, 2006); *Okrutnost* (pjesme, 2010); *Kod Yvesa* (priče, 2011); *Brdo* (roman, 2014).

Nagrade: Nagrada 25. Salona mladih za književnost 1998., Zagreb (*Pisanje oslobađa*); Kvirinova nagrada za najbolju knjigu pjesama autora do 35 godina, 2001. (*Yves*); Nagrada Kiklop za pjesničku knjigu godine 2006. (*Uzimaj sve što te smiruje*); Risto Ratković za najbolju pjesničku knjigu u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji u 2009. (*Okrutnost*); Nagrada Kiklop za pjesničku knjigu godine 2010. (*Okrutnost*); Nagrada VBZ-a i TISAKmedije za najbolji neobjavljeni roman 2014. (*Brdo*).

Biblioteka Online

knjiga 130

Ivica Prtenjača

Uzimaj sve što te smiruje

© 2016 Ivica Pretanjača

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2016

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

© Aleksandra David

ISBN 978-953-345-489-4 (HTML)

ISBN 978-953-345-490-0 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-491-7 (PDF)

ISBN 978-953-345-492-4 (MOBI)

Prvo izdanje

Meandar, Zagreb, 2006.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba.**

